

L'ECONOMIA SOCIAL EN LA LEGISLACIÓ ESPANYOLA. PRINCIPALS NOVETATS (D'ABRIL A JUNY DE 2020)

per Gemma Fajardo
 Professora de la Universitat de València
 Directora del Butlletí Jurídic de l'Observatori Espanyol de l'Economia Social

Com apuntàvem en l'última crònica legislativa, el 14 de març el Govern, per Reial decret 463/2020 va declarar l'estat d'alarma per a la gestió de la situació sanitària ocasionada pel COVID-19, el que va portar amb si –com vam veure– una successió de normes extraordinàries al llarg del mes de març, que es van estendre fins al 21 de juny, data en la qual va cessar l'estat d'alarma.

Les disposicions legals aprovades en el trimestre d'abril –juny tindran aqueix caràcter extraordinari, bé per a enfrontar la crisi, adaptar-se a la situació o recuperar-se d'aquesta.

1. En aquesta línia, el **Reial decret llei 15/2020, de 21 d'abril**, adopta una sèrie de mesures que reforcen, complementen i amplien les anteriorment adoptades i se centra en el suport a les empreses i als treballadors. Es tracta de mesures per a reduir els costos de pimes i autònoms, per a reforçar el finançament empresarial, mesures fiscals, o mesures per a facilitar l'ajust de l'economia i protegir l'ocupació. Entre aquestes volem destacar dues mesures adoptades, per la seua incidència en les cooperatives i en les societats laborals. La primera, té com a objecte flexibilitzar de manera temporal l'ús del Fons de Promoció i Educació de les Cooperatives amb la finalitat de pal·liar els efectes del COVID-19. El concret, l'article 13 estableix:

“1. Durant la vigència de l'estat d'alarma (...) i fins al 31 de desembre de 2020, el Fons d'Educació i Promoció Cooperatiu de les cooperatives regulat en l'article 56 de la Llei 27/1999, de 16 de juliol, de Cooperatives, podrà ser destinat, totalment o parcialment, a les següents finalitats:

a) Com a recurs financer, per a dotar de liquiditat a la cooperativa en cas de necessitar-ho per al seu funcionament.

A aquest efecte, el Fons d'Educació i Promoció Cooperatiu destinat a aquesta finalitat, haurà de ser restituit per la cooperativa amb, almenys, el 30% dels resultats de lliure disposició que es generen cada any, fins que aconseguisca l'import que aquest Fons tenia en el moment d'adopció de la decisió de la seua aplicació excepcional i en un termini màxim de 10 anys.

b) A qualsevol activitat que redunde a ajudar a frenar la crisi sanitària del COVID-19 o a pal·liar els seus efectes, bé mitjançant accions pròpies o bé mitjançant donacions a altres entitats, públiques o privades.

2. Durant la vigència de l'estat d'alarma (...), el Consell Rector assumirà la competència per a aprovar l'aplicació del Fons d'Educació o Promoció en els termes previstos en l'apartat 1, quan per falta de mitjans adequats o suficients l'Assemblea General de les societats cooperatives no puga ser convocada per a la seua celebració a través de mitjans virtuals.

L'assumpció excepcional per part del Consell Rector d'aquesta competència s'estendrà fins al 31 de desembre de 2020 quan la protecció de la salut de les sòcies i socis de la cooperativa continue exigint la celebració virtual de l'Assemblea General de la societat cooperativa i aquesta no siga possible per falta de mitjans adequats o suficients.

3. A aquests exclusius efectes, no serà aplicable el que es disposa en els articles 13.3 i 19.4 de la Llei 20/1990, de 19 de desembre, sobre Règim Fiscal de les Cooperatives. Per tant, el Fons de Formació i Promoció Cooperatiu que haja sigut aplicat conforme a la lletra a) de l'apartat 1 del present article, no tindrà la consideració d'ingrés per a la cooperativa”.

La segona és aplicable a les **societats laborals** i suposa la pròrroga del termini previst en l'article 1.2.b) de la Llei 44/2015, de 14 d'octubre, de Societats Laborals i Participades. A pesar que las societats laborals requereixen de tres socis per a constituir-se,

El 14 de març el Govern per Reial decret 463/2020 va declarar l'estat d'alarma per a la gestió de la situació sanitària ocasionada pel COVID-19, la qual cosa va portar amb si una successió de normes extraordinàries al llarg del mes de març, que es van estendre fins al 21 de juny. Les disposicions legals aprovades tenen caràcter extraordinari, bé per a enfrontar la crisi, adaptar-se a la situació o recuperar-se d'aquesta.

el citat art. 1.2.b contempla com a possible que es constituïska inicialment per dos socis treballadors amb contracte per temps indefinit, "amb l'obligació que en el termini màxim de 36 mesos" s'integre un tercer soci. La norma extraordinària prorroga per 12 mesos més l'anterior termini i només beneficiarà a les societats laborals constituïdes durant durant l'any 2017 (art. 14).

2. La primera mesura, que flexibilitza la destinació del **Fons de Formació i Promoció Cooperativa**, ha sigut també adoptada durant aquest període per diverses Comunitats Autònomes, com Galícia o Múrcia. **Galícia**, amb la **Resolució de 8 de abril de 2020** fa públic l'Acord del Consell Gallec de Cooperatives de 7 d'abril de 2020, que autoritza les cooperatives gallegues a destinar aquest fons per a atendre necessitats derivades de la pandèmia. Múrcia, aprova el Decret llei 6/2020 d'11 de juny de modificació de la Llei 8/2006 de Societats Cooperatives, introduint una nova disposició transitòria quarta sota el títol de: Mesura extraordinària per a flexibilitzar de manera temporal l'ús del Fons de Formació i Promoció de les cooperatives amb la finalitat de pal·liar els efectes del COVID-19.

3. En la mateixa línia cap assenyalar el **Decret llei 8/2020, de 24 d'abril d'Extremadura**, pel qual s'adopten mesures urgents i extraordinàries per al manteniment i recuperació de l'ocupació enfront de la crisi ocasionada pel COVID-19. Entre les mesures urgents que incorpora, unes té com a objecte el manteniment de l'ocupació de persones treballadores amb discapacitat en Centres Especials d'Ocupació. En aquests casos, es contempla una ajuda de 300 euros mensuals, que s'abonarà per cada persona treballadora amb discapacitat que forme part de la plantilla del Centre durant els sis mesos següents després de la finalització de l'estat d'alarma (arts.

35-44). Altres mesures van dirigides a la millora de la professionalització d'entitats d'economia social, a través del foment de la creació d'ocupació mitjançant noves contractacions de personal qualificat i de gestió administrativa, així com el manteniment dels llocs de treball del citat personal qualificat i de gestió ja existents en les cooperatives i societats laborals, en tots dos casos per un període mínim de sis mesos (art. 87-105). Finalment, la Disposició addicional dècima amplia el termini d'adaptació dels estatuts socials de les societats cooperatives a la Llei 9/2018 de Cooperatives, 2 a 4 anys, a partir de la seua entrada en vigor.

4. **Catalunya** va adoptar en aquest període, el **Decret llei 16/2020, de 5 de maig, de mesures urgents complementàries en matèria de transparència, ajudes de caràcter social, contractació i mobilitat per a fer front a la COVID-19**. Entre aquestes mesures, el capítol V preveu mesures de suport a les microempreses, autònoms, les empreses cooperatives i de l'economia social (art. 26-34). En particular, es preveuen dues línies de subvencions diferenciades sobre la base de la tipologia d'empresa objecte de l'ajuda.

Una primera línia de mesures té per objecte l'impuls de projectes de transformació digital i de nous models de negoci i la seua formació associada, amb l'objectiu del manteniment de l'ocupació i la millora de l'ocupabilitat dels treballadors en microempreses i per part de treballadors autònoms, que empren fins a 10 treballadors, i que s'han vist agreujats pels efectes de les mesures preventives i de contenció derivades de la crisi sanitària de la COVID-19.

La línia 2 té per objecte reactivar econòmicament les empreses d'economia social, mitjançant processos de intercooperació, i a través d'actuacions estratègiques i/o complementàries, amb la finalitat d'aportar a aquestes empreses eines i solucions da-

Mereix destacar-se el Decret llei 8/2020 de 26 de juny, de mesures excepcionals per a facilitar la convocatòria i reunió dels òrgans socials i l'eficàcia dels acords de les entitats cooperatives valencianes, aprovat en la Comunitat Valenciana i que suposen una excepció temporal a l'aplicació de diverses normes de la Llei de Cooperatives.

vant la situació actual de pandèmia i postpandèmia, i per a poder afrontar millor els reptes sorgits de la nova realitat socioeconòmica, de manera que es reforce la viabilitat de les empreses, la competitivitat de l'economia social i el manteniment i la dinamització de l'ocupació. Aquesta línia, segons explica l'exposició de motius, s'alinea amb la proposta de l'Associació d'Economia Social de Catalunya (AES-CAT), “que agrupa les entitats representatives de l'economia social i solidària –el cooperativisme, el tercer sector social, les mutualitats i l'economia solidària– apostant perquè l'economia social i solidària siga una proposta tinguda en compte per a minimitzar l'impacte sobre l'ocupació i l'activitat soci-empresarial, perquè és una peça clau per a aconseguir un model de desenvolupament socioeconòmic sostenible, divers i centrat en les persones i arrelat en el territori”. El Decret llei estableix com a entitats beneficiàries de la línia 2 “les empreses cooperatives que tinguen experiència en l'àmbit del projecte i demostrin la seua capacitat” (art. 28); també regula les actuacions subvencionables i l'import de les ajudes i despeses subvencionables, així com el procediment, seguiment i justificació de les despeses.

5. En desenvolupament de l'anterior norma es va publicar la **Resolució TSF/1434/2020, de 18 de juny, per la qual s'obri la convocatòria per a la concessió de la subvenció de la línia 2, Mesures de suport a projectes singulars per a la reactivació socioeconòmica COVID-19 per a empreses cooperatives**, en el marc del pla de xoc del Decret llei 16/2020, de 5 de maig, de mesures urgents complementàries en matèria de transparència, ajudes de caràcter social, contractació i mobilitat per a fer front a la COVID-19.

6. **Aragó**, que durant l'estat d'alarma va aprovar sengles decrets llei amb mesures urgents per a res-

pondre a l'impacte provocat pel COVID-19, una vegada finalitzat va aprovar el **Decret llei 4/2020, de 24 de juny pel qual s'adopten mesures urgents i extraordinàries per a l'impuls de l'Estratègia Aragonesa per a la Recuperació Social i Econòmica**. Amb aquest Decret-lei es prorroguen determinades mesures adoptades anteriorment i s'incorporen noves mesures contingudes en l'Estratègia aprovada pels representants del Govern d'Aragó, dels partits amb representació en les Corts d'Aragó, dels agents socials i de la Federació Aragonesa de Municipis, Comarques i Províncies. Entre aquestes mesures mereix destacar-se el capítol IX Mesures en matèria d'ocupació, dedicades als centres d'ocupació, empreses d'inserció i societats cooperatives, sectors, diu la seua exposició de motius, “molt sensibles a la volatilitat econòmica i als quals el Govern vol protegir especialment”.

En relació amb els **centres especials d'ocupació i empreses d'inserció** no es computaran durant el període d'alarma i el mes següent a la seua finalització, els percentatges mínims de persones treballadores amb discapacitat o en procés d'inserció, que s'exigeixen respectivament (art. 31-32). Quant a les cooperatives, es permet que el **Fons d'Educació i Promoció Cooperatiu** es dedique com a recurs financer per a dotar de liquiditat a la cooperativa en cas necessari, i a qualsevol activitat que redunde a ajudar a frenar la crisi sanitària o a pal·liar els seus efectes (art. 33).

7. Finalment, mereix destacar-se el Decret llei 8/2020 de 26 de juny de mesures excepcionals per a facilitar la convocatòria i reunió dels òrgans socials i l'eficàcia dels acords de les entitats cooperatives valencianes, aprovat en la Comunitat Valenciana i que suposen una excepció temporal a l'aplicació de diverses normes de la Llei de Cooperatives aprovada per Decret legislatiu 2/2015, de 15 de maig. Les normes afectades són les relatives a la convocatòria i cele-

Les cooperatives valencianes que hagen tancat l'exercici econòmic amb posterioritat al 14 de novembre de 2019 podran legalitzar els llibres fins al 31 de desembre de 2020 i presentar a depòsit els comptes anuals d'exercici fins al dia 31 de gener de 2021.

bració d'assemblees, generals i extraordinàries, a les reunions del consell rector, legalització de llibres i depòsit de comptes anuals, concurrència de causes de dissolució i prolongació excepcional de la duració del mandat de càrrecs estatutaris.

Quant a l'Assemblea general ordinària i els comptes que s'han de sotmetre a la seua aprovació, s'amplien els terminis perquè el consell rector les formule i aprobe; així com per a l'emissió de l'informe d'auditoria de les mateixes i la celebració de l'assemblea general, que haurà de decidir sobre la seua aprovació. La convocatòria de l'assemblea general ordinària podrà fer-se conformement a las disposicions estatutàries, o per correu electrònic o per telefonia o un altre mitjà de comunicació a distància, sempre que s'assegure que la convocatòria s'ha rebut per la persona destinatària; i bastarà que la convocatòria es faça amb una antelació mínima de cinc dies naturals. Des del mateix moment en què es convoque l'assemblea general, les persones sòcies han de tindre garantit l'accés presencial i electrònic a tota la documentació que haja de posar-se a la seua disposició. Cada sòcia o soci podrà representar fins a quatre persones sòcies absents. En l'ordre del dia de l'assemblea es podran incloure punts relatius a qualssevol altres assumptes de la competència de l'assemblea general. Les cooperatives que tinguen prevista la celebració d'assemblees generals mitjançant juntes preparatòries i assemblees de persones delegades, podran prescindir de celebrar les juntes o assemblees preparatòries, entenent-se prorrogat fins al 30 de juny de 2021 el mandat de les persones delegades per a l'anterior assemblea celebrada mitjançant persones delegades.

Les cooperatives valencianes que hagen tancat l'exercici econòmic amb posterioritat al 14 de novembre de 2019 podran legalitzar els llibres fins al 31 de

desembre de 2020 i presentar a depòsit els comptes anuals d'exercici fins al dia 31 de gener de 2021. Les que hagen tancat l'exercici entre el 14 de setembre de 2019 i el 14 de novembre de 2019 podran legalitzar-los fins al 30 de setembre de 2020, i sol·licitar el depòsit dels comptes anuals fins al 31 d'octubre de 2020, inclusivament.

Finalment, i amb caràcter excepcional, el mandat de les persones membres del consell rector o òrgan de govern de les cooperatives valencianes i el de les quals siguen membre dels altres òrgans socials estatutaris el nomenament dels quals corresponga a l'assemblea general, quan el seu mandat haja vençut després del 14 de febrer de 2020, queda prolongat fins al 28 de febrer de 2021, llevat que amb anterioritat a aquesta data l'assemblea general de la cooperativa haja renovat el referit mandat i la corresponent certificació s'inscriba en el Registre de Cooperatives.